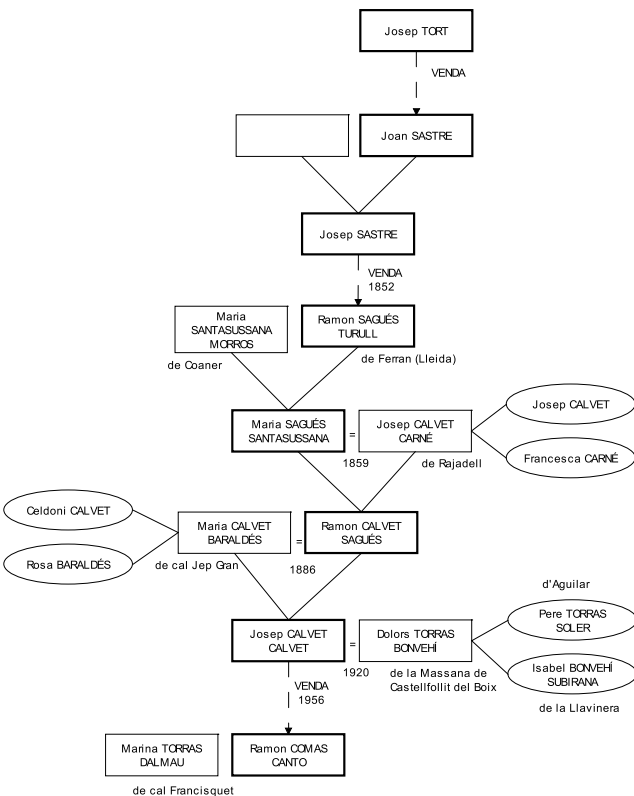

Cal Ferran

Hi havia una vegada a Fals un jornalero anomenat Josep Tort, el qual va comprar el 24 de gener de 1763 un hort a l'amo del Tatger. L'hort era a baix al torrent, tenia una superfície d'un picotí i li va costar 10 lliures. No se sap el poble de procedència, ni en quina casa feia estada el tal Josep Tort. Se sap però, que el 23 de gener de 1773, Josep Puig de cal Canyol va demanar al Tatger si l'autoritzava a tenir un llogater a casa. El Tatger va firmar un document que començava així: Dono y concedesch a Joseph Puig y als seus llicencia y facultat de tenir y admetrer en dita casa un llogater o estada perpetuament a mes de la habitacio sua y de sa familia, ab tal que dit estada o llogater sia home de be, del qual puga convertir son lloguer a utilitat sua... L'endemà, el Josep Puig va vendre per 90 lliures a Josep Tort la meitat de la seva casa, després d'obrir una altra porta a la banda de llevant. Les dues vivendes van quedar adossades, esquena contra esquena.

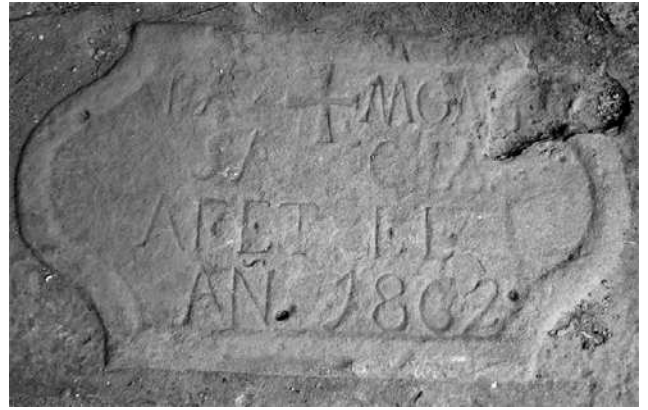
El Tort no va tenir successors, i en morir, va nomenar marmessor o administrador dels seus béns al rector del poble, que llavors era mossèn Climent Gabarrós. Aquest va trobar comprador per la casa i l'hort, i el 30 de setembre de 1806, el notari Miralpeix de Prats va donar fe de la venda de les propietats del difunt a l'Anton Sastre. Com que el comprador no disposava de numerari va crear un censal a favor del rector per valor de 300 lliures. L'Anton, i més endavant el seu fill Josep Sastre, va anar pagant cada any les 15 lliures de pensió o interessos pel capital que havia manllevat. Als voltants de l'any 1830 va arribar a Fals un

pagès jove que es deia Ramon Sagués Turull, i va anar a viure a la casa del Sastre, a canvi d'encarregar-se de pagar el censal del rector. Amb el seu esforç, el Ramon va aconseguir arreplegar uns quants diners, de manera que el 26 d'abril de 1852 va redimir el cens, o sigui, va pagar les 300 lliures en efectiu i la casa va quedar seva i lliure de càrregues. Uns anys després, es deuriem de fer obres importants de millora, perquè la llinda de l'entrada principal de la casa portava una inscripció amb el nom del propietari i l'any 1862. Com que el Ramon Sagués era del poble de Ferran, li deien el Ferran, i d'aquí ve el nom de la casa que va ser seva. Ferran pertany al municipi d'Estaràs, a la comarca de la Segarra, i es troba a la carretera que va de Calaf a Sant Ramon i a Cervera.

El Ramon va fer parella amb Maria Santasussana Morros, de Coaner. El 1842 va fer testament perquè es va posar malalt i no sabia si se'n en sortiria. Va deixar escrit que volia que fos hereu seu el primer fill, i si no en tenia cap, la primera filla. Va procurar per la suposada vídua amb la clàusula que segueix: ...y en lo cas que la dita muller mia contractia altre matrimoni, li deixo y lleugo la quantitat de quaranta lliures en diner metallich de or o plata ab exclusio de vales reals y tot genero de paper amonedat... És clar que els pagesos no es fiaven ni mica del paper moneda que posava en circulació el govern d'Isabel II. El Ramon va sobreposar-se a la malaltia i va viure molts anys més. Amb la dona van tenir només una xiqueta, la pubilla de casa. La Maria Sagués Santasussana es va enamorar d'un fill dels veïns, el Josep Calvet Carné, de cal Jep Gran. Van passar per cal notari l'abril de 1859 per tal de formalitzar les condicions del seu matrimoni. Els pares de la núvia van estar d'acord en tenir els casats sota la seva teulada, treballant tots però, pel profit de la casa. En compensació, els Sagués van comprometre's a pagar-los un sou de set lliures i mitja durant els propers deu anys. El gendre va aportar al patrimoni comú els drets d'una vinya que menava. Si no s'avenien i s'arribava al punt d'haver de separar-se, la Maria rebria 200 lliures en diner i l'ús de la vinya que menaven d'Oliveres.. No consta que es barallessin els vells i els joves, i suposem que van viure tots junts en pau i harmonia. Les desgràcies van començar el 19 de desembre de 1877, quan va morir la pubilla de la tisi. Tenia només 37 anys i va deixar cinc fills petits, dos nens i tres nenes. Al cap de set dies van enterrar el fill petit, que tenia un any. Va morir també tuberculós. El 8 d'abril de 1885 va morir el Ramon Sagués, el 1886, la seva dona, i el 22 de desembre de 1889, ho va fer el Josep Calvet.

La següent generació va estar formada pel Ramon Calvet Sagués (1862-1920) i la Maria Calvet Baraldés. La Maria també procedia de la casa veïna, així que eren parents de lluny. Van tenir quatre fills, dos nois i dues noies. El fill gran va ser el Josep Calvet Calvet, qui esposà el 1920 a la noia Dolores Torras Bonvehí, de la Massana de Castellfollit del Boix. Van tenir dues mosses i tres xicots. Havent acabat la guerra, el Josep va patir les represàlies i va estar molt temps empresonat, perquè ningú el volia avalar. Malgrat que la casa amenaçava ruïna, la seva dona i els seus cinc fills van seguir-hi vivint, perquè no tenien on

anar. El 23 de maig de 1940, el regidor de l'ajuntament, Josep Vall, va visitar la casa i va declarar-la ruïnosa. Els va oferir anar a viure a la casa del davant, cal Cisteller, que estava en un estat no gaire millor. Tement que un dia la casa els caigués a sobre, l'Ajuntament va forçar-los a marxar de nou. La família era molt pobre, però van trobar acolliment a la Caseta del Puig, a Rajadell. El 15 de maig de 1956, els darrers propietaris van vendre la casa enrunada a Ramon Comas i Marina Torras, de cal Quet, la casa del costat. Van acabar de tirar a terra el que en quedava i van aixecar sobre el solar una construcció nova, que van destinar a granja de pollastres. L'antiga llinda s'ha conservat, fent ara la funció de pedrís o seient.

RA+MON SAGUES MA FET AÑ 1862

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxíu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.